

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ. (*)

Β.

Είδαμε στο προηγούμενο φύλλο, πώς με τη χρησιμοποίηση των μηχανών στη βιομηχανία άλλαξαν έντελώς οι δροι της παραγωγής και η θέση του εργάτη απέναντι της επιχειρήσεως και του κεφαλαιούχου και πώς είναι δυνατό στον επιχειρηματία, τον κεφαλαιούχο, να εκμεταλλευθῆ τὴν ἀδυναμία τοῦ εργάτη και νὰ τοῦ ἐπιβάλλῃ τοὺς δρους τῆς ἐργασίας. Ἐδῶ γιὰ νὰ ἀποφύγουμε κάθε δυνατὴ παρεξήγηση πρέπει νὰ ἐξηγήσουμε πῶς, ὅταν μιλάμε γιὰ τὴν ἐκμετάλλευση τοῦ εργάτη ἀπ' τὸν ἐργοδότη, δὲ θέλουμε νὰ ποῦμε πῶς ἡ ἐκμετάλλευση αὐτὴ εἶναι κάτι τι ὑποκειμενικὰ ἀνήθικο, πῶς πρέπει δηλ. νὰ παρομοιάσουμε τὸν ἐργοδότη μὲ κάποιον τοκογλύφο ποὺ ἐκμεταλλεύεται τὴ δύσκολη θέση τοῦ ὀφειλέτη γιὰ νὰ πάρῃ δυσανάλογο τόκο. Αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό, γιὰ τὸν ἀπλούστατο λόγο, ὅτι ὁ ἐργοδότης, δηλ. ὁ ἐπιχειρηματίας, εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐνεργήσῃ ἔτσι ὅπως ἐνεργεῖ ἂν θέλῃ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀτομικότητα τῆς ἐπιχειρήσεώς του στὸν ἐλεύθερο συναγωνισμό. Ὅπως δηλ. ὁ ἐλεύθερος συναγωνισμὸς ἀναγκάζει τὸν εργάτη νὰ δεχθῆ τοὺς δρους ποὺ τοῦ ἐπιβάλλει ὁ ἐργοδότης, ἔτσι ἀναγκάζει και τὸν ἐργοδότη νὰ ἐπιβάλλῃ τοὺς δρους αὐτοὺς στὸν εργάτη. Αὐτὸ εἶναι φυσικό, γιὰτὶ σήμερα ἡ τάση κάθε βιομηχανίας (ὅταν μιλάμε γιὰ τὴ βιομηχανία ἐννοοῦμε κάθε ἐπιχείρηση) εἶναι νὰ αὐξήσῃ τὴν παραγωγή και νὰ ἐλαττώσῃ τὴ δαπάνη ὅσο τὸ δυνατό περισσότερο γιὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ ἐλαττώσῃ τὴ δαπάνη ποὺ ἀναλογεῖ σὲ κάθε μονάδα τοῦ εἶδους ποὺ παράγει και νὰ μπορέσῃ νὰ τὸ προσφέρῃ σὲ ὀλιγώτερη τιμὴ γιὰ νὰ ἐπικρατήσῃ στὸν ἐλεύθερο συναγωνισμό. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ ἐπιχειρηματίας εἶναι ἀναγκασμένος νὰ ἐλαττώσῃ ὅσο μπορεῖ περισσότερο τὰ ἐξοδὰ του, εἶναι φυσικὰ ἀναγκασμένος και νὰ ἐκμεταλλευθῆ, ἢ καλλίτερα νὰ ἐπωφεληθῆ, τὴ θέση ποὺ βρῖσκεται ὁ εργάτης, ἐξ αἰτίας τοῦ ἐλεύθερου συναγωνισμοῦ, γιὰτὶ ἀλλοιῶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀνθέξῃ αὐτὸς στὸ συναγωνισμό τῆς δικῆς του τάξης.

Ὅπως κι ἂν ἔχει τὸ πρᾶγμα ὁμως, τὸ βέβαιον εἶναι πῶς ἡ θέση τοῦ εργάτη στὴ σημερινὴ κοινωνικὴ ὀργάνωση εἶναι ἐξαιρετικὰ δυσμενὴς, πῶς μιὰ μεγάλη λαϊκὴ μάζα εἶναι καταδικασμένη σὲ οικονομικὴ και κοινωνικὴ ἐξάρτηση και ἀνελευθερία.

Αὐτὴ τὴν ἐξαιρετικὴν θέση τῆς ἐργατικῆς τάξεως στὴ σημερινὴ κοινωνία κατὰλαβαν οἱ ἴδιοι οἱ εργάτες. Ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ ἡ κοινωνιστικὴ ζωὴ ποὺ κά-

νοῦν οἱ εργάτες στὴ σημερινὴ ἐπιχείρηση ποὺ συγκεντρώνεται σιγὰ σιγὰ σὲ ἐπιχειρηματικούς κολοσσούς και ἀπασχολεῖ χιλιάδες εργάτες, και ἡ ἐξάρτηση τῆς ἐργασίας τοῦ ἐνὸς ἀπ' τὴν ἐργασία τοῦ ἄλλου, ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ ἡ ἐπανάσταση, ποὺ ἐφερναν κάθε τόσο στοὺς δρους τῆς παραγωγῆς οἱ νέες ἀνακαλύψεις και τελειοποιήσεις τῆς μηχανῆς, ποὺ εἶχαν σοβαρὰ ἀποτελέσματα γιὰ τὴ θέση τῶν ἐργατῶν μέσα στὴν ἴδια ἐπιχείρηση, ἐδοθήθησαν τὸν εργάτη στὴν ἀπόκτηση ἐργατικῆς συνειδήσεως, στὴ συνείδηση πῶς ἀποτελεῖ κάποια ἰδιαίτερη τάξη στὴν κοινωνία μὲ ἰδιαίτερα συμφέροντα, πῶς τὸ συμφέρον τῆς τάξεως αὐτῆς εἶναι και ἀτομικὸ του συμφέρον και πῶς πρέπει νὰ συνεργασθῆ μὲ τοὺς συναδέλφους γιὰ τὴν ἐπιδίωξη τοῦ συμφέροντος αὐτοῦ. Στὴ διαφώτιση αὐτὴ τοῦ εργάτη ἐδοθήθησαν και μερικὰ φωτεινὰ πνεύματα, ποὺ χωρὶς νὰ ἀνήκουν στὴν ἐργατικὴ τάξη προσέφεραν χωριστὰ ἀπὸ κάθε συμφέρον τὶς πνευματικὲς τοὺς δυνάμεις γιὰ τὴν καλλιτέρευση τῆς θέσεως τοῦ εργάτη.

Ἔτσι ἔχουμε τὶς διαφορὲς μορφές τῶν ἐργατικῶν συνεταιρισμῶν μὲ βάση τὴν αὐτοβοήθεια, ποὺ ἀποτελοῦν νέον σταθμὸ στὴν οικονομικὴ ἐξέλιξη και τὴν ἐξέλιξη τοῦ ἐργατικοῦ ζητήματος. Τώρα πιά ὁ εργάτης ὁ ὀργανωμένος σὲ τέτοιους συνεταιρισμοὺς δὲ βρῖσκεται στὴν ἴδια θέση μὲ τὸν ἀνοργάνωτο εργάτη. Πρῶτα οἱ ἀνοργάνωτοι εργάτες εἶταν ἀνίσχυρες μονάδες και φυσικὰ εἶταν ἀναγκασμένοι νὰ ὑποκύβουν στὸν ἰσχυρό. Τώρα οἱ ἀνίσχυρες αὐτὲς μονάδες ἐγιναν ἰσχυροὶ κοινωνικοὶ ὀργανισμοὶ μὲ δύναμη και μὲ οικονομικὰ μέσα, ὀργανισμοί, ποὺ ἔχουν μὲν βέβαια πάλι ἀνάγκη τὸν ἐργοδότη και τὸ κεφάλαιο, ποὺ ἀξιοῦν ὁμως τὸ δικαίωμα νὰ κανονίσουν μαζὺ μὲ τὸν ἐργοδότη τοὺς δρους τῆς ἐργατικῆς συμβάσεως και ἔχουν τὴ δύναμη νὰ μὴν ὑποκύβουν σὲ κάθε ἀπαίτησή του.

Ὅταν ὁμως μιὰ φορὰ ὁ εργάτης ἔφτασε στὸ σημεῖο νὰ ἐνεργῆ ὄχι πιά ὡς ἄτομο ἀλλὰ ὡς τάξη δὲν ἐσταμάτησεν ἐδῶ, ἀλλὰ προχώρησε πάρα πέρα. Ἄρχισε νὰ ἐννοῆ πῶς ἡ σημερινὴ οικονομικὴ ὀργάνωση τῆς κοινωνίας, δηλ. ἡ κεφαλαιοκρατικὴ τῆς μορφῆς, ὄχι μόνον ἐπηρεάζει τὴ σημερινὴ θέση τοῦ στὴν παραγωγή, ἀλλὰ και ἀποτελεῖ ἕνα ἀνυπερβλητὸ ἔμπόδιο γιὰ κάθε του πρόοδο. Παρατήρησε ὅτι ὅσο φιλόπρονος και ἂν εἶταν ὁ εργάτης και ὅσην ἱκανότητα και ἰδιοφυΐα και ἂν ἔχη, εἶναι πάντοτε καταδικασμένος νὰ μένη εργάτης και ὅτι ἡ οικονομικὴ και κοινωνικὴ του θέση μ' ὅλη τὴν ἀτομικὴ του ἱκανότητα μένει πάντοτε ἡ ἴδια. Αὐτὸ εἶναι φυσικό, γιὰτὶ σήμερα ἡ πρόοδος ἐξαρτᾶται, ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ ἀπὸ μερικὰ στοιχεῖα μορφώσεως ποὺ πρέπει ἀπα-

(*) Κοίταξε περασμένο φύλλο.

ράιτητα να έχη κανείς και που δεν μπορεί να τ' αποκτήση ούτε ο εργάτης, ούτε το παιδί του εργάτη και απ' την άλλη μεριά απ' τα κεφάλαια, που δεν μπορεί βέβαια ποτέ να αποκτήση ο εργάτης, αφού η άμοιδή του μόλις του αρκεί για να φυτοζωήση. Είδε λοιπόν στη σημερινή οργάνωση της κοινωνίας μια μεγάλην ανισότητα και ένα μεγάλο εμπόδιο για κάθε του πρόοδο. Δεν περιωρίσθηκε λοιπόν στο να συγκεντρωθή και να αγωνισθῆ με την αντίθετη τάξη, την κεφαλαιοκρατία, μέσα στη σημερινή οργάνωση της κοινωνίας, αλλά έρριξε το βλέμμα του πιο μακριά και θέλησε να προπαρασκευασθῆ και να αγωνισθῆ για μια μεγάλη κοινωνική μεταβολή, που την έπερίμενε και την έδλεπε να υποψώσκη σε κάτι συμπτώματα της σημερινής οικονομικής οργάνωσης. Η κίνηση όμως αυτή, απ' τη στιγμή που ο εργάτης άρχισε να καταλαβαίνει το συμφέρο της τάξεώς του και τη μεγάλη αντίθεση που βρίσκεται το συμφέρο του αυτό με το συμφέρο της τάξεως, που σήμερα κυριαρχεί, άρχισε να φαίνεται επικίνδυνο στο Κράτος, που σήμερα αντιπροσωπεύει βέβαια την κρατούσα τάξη. Άρχισε λοιπόν το Κράτος απ' τη μια μεριά να λαμβάνη μέτρα για να πολεμήση την κίνηση αυτή, που αποτελούσε άρνηση της σημερινής του υπάρξεως, κι απ' την άλλη μεριά να παίρνη τον εργάτη υπό την προστασία του και να έμποδίζη με τους νόμους του και με τα όργανά του την εκμετάλλευσή του από τον εργοδότη, για να του δείξη ότι το σημερινό Κράτος δεν είναι τυφλό όργανο της κρατούσης τάξεως και έχθρος του εργάτη, αλλά προστάτης του.

Αυτός είναι ένας απ' τους κυριώτερους λόγους, που έγένησαν στα διάφορα κράτη τη νομοθεσία υπέρ των εργατών. Δεν πρέπει όμως στην ανάπτυξη αυτή να παραγνωρίσουμε, πως σήμερα μια μεγάλη φιλελεύθερη τάξη λαού, που δεν έχει τα ίδια συμφέροντα με τα συμφέροντα της εργατικής τάξεως και δεν είναι και σοσιαλιστική έχει αναγνωρίσει στο πρόγραμμά της την ανάγκη της προστασίας του εργάτη με ειλικρίνεια και εργάζεται για να αποκαταστήση την ισορροπία στις κοινωνικές σχέσεις.

Αυτή είναι με λίγα λόγια η ιστορία της κινήσεως, που έχει σκοπό την προστασία του εργάτη και που κατέληξε σε σειρά από νομοθετήματα με το σκοπό αυτό.

Στο άλλο φύλλο θα πούμε μερικά για την ελληνική νομοθεσία.

ΚΥΒΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Τετάρτη 15 του Φλεβάρη — Τρίτη 21 του Φλεβάρη

ΣΚΕΡΤΣΑ. Δεν μπορούμε τέλος πάντων να καταλάβουμε την πολιτική του κ. Υπουργού της Δικαιοσύνης σχετικά με τον αγροτικό νόμο της Κερκύρας. Αν ευρίσκε το νόμο αντισυνταγματικό, τότε πιστεύουμε πως έπρεπε να παραιτηθῆ παρά ν' αφήσει να περάσει ένας τέτοιος νόμος· γιατί το να ταξιδέψει για μέρα μέρα και ν' αφήσει να υπογράψει ο Πρωθυπουργός το νόμο γι' αυτόν, δεν μπορεί βέβαια ουσιαστικά να τον απαλλάξει απ' την ευθύνη. Από την άλλη πάλι μεριά άπορούμε και με την υπομονή του κ. Πρωθυπουργού ν' ανέχεται τα τόσα σκέρτσα του συναδέλφου του.

ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΣ. Μια σοφή σκέψη μας άνακόινωσε το «Έμπρός» της Παρασκευής στο κύριο άρθρο του. Αν, λέει, ο Βενιζέλος ήθελε να χρησιμέψει αυτός στον Έλληνισμό κι όχι ο Έλληνισμός σ' αυτόν για όργανο έπρεπε να παραιτήσῆ την ιδέα να κάνει κόμμα — μα όπως ο Σόλων να δώσει τους νόμους και να πάει ταξίδι, ή, σαν τον άρχαιο συμπολίτη του τον Έπιμενίδη, να καθαρίσει τον τόπο απ' την άρρώστεια και να ξαναγυρίσει στον τόπο του. Σε τέτοιες άκαταλόγιστες σκέψεις όμολογούμε πως δε μας έχει συνειθίσει το «Έμπρός». Φαντάζεται τάχα πως ό,τι έφταιγε στην Ελλάδα εΐταν οι νόμοι, πως αυτοί έπρεπε να ψηφιστούν μάνι μάνι και ή δουλειά θά εΐταν τελειωμένη, θά σωζότανε το Ρωμέϊκο; Έχουμε στον τόπο μας τόση πολιτική μόρφωση που να μπορούμε να είμαστε σίγουροι για την καλή εφαρμογή όποιοδήποτε νόμου, που να μπορούμε να έμπιστευτούμε σε όποιοδήποτε άτομο την εκτέλεσή του; Όμως κάθε σοβαρός άνθρωπος καταλαβαίνει, πως το κακό έχει ρίζες βαθιές και δε γιατρέβεται με δέκα νόμους, μα με σύντονη και μακρά εργασία, που αν εφαρμόζαμε τη συνταγή του «Έμπρός» θά χρειαζόμαστε δέκα χιλιάδες Έπιμενίδηδες!

Η ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ. Ο κ. Θεοτόκης τώρα τελευταία έγινε πολύ επιθετικός μ' όλο το τεμπελχανιό που τότε διακρίνει Κοντά στ' άλλα που βρήκε να κατηγορήσει το Βενιζέλο μίλησε και για την εκλο-